

Rusmiddelpolitikk – partiet Venstre

Av: Johannes Bangum, Sentralstyremedlem i Unge Venstre (2017)

Forebygging.no har invitert de største politiske partiene i Norge til å skrive kronikk om rusmiddelpolitikk. Johannes Bangum, fra Unge Venstre, har benyttet anledningen til å løfte frem noen standpunkt som Venstre mener er viktig i norsk ruspolitikk. En human rusomsorg, behandling fremfor straff, revidering av overdosestrategien for å finne flere tiltak som fungerer, samt lavterskeltilbud til barn av rusmiddelavhengige er noen eksempler.

En human rusomsorg

Rusavhengighet må behandles som en sykdom – ikke noe man skal straffes for. Det er rusmisbruket som må bekjempes ikke den rusavhengige. Dette har Venstre ment i mange år, og vi har vært først ute med å foreslå endringer som har gjort ruspolitikken i Norge mer human. Politikken som er ført fra 70-tallet ser ut til å ha skapt flere problemer enn den har løst, og det haster med å finne nye løsninger for rusavhengige.

Vårt mål er å redusere skadene narkotika fører med seg. Rusavhengighet har ødelagt livet til titusenvise av nordmenn de siste årene – enten det har rammet rusbrukeren selv eller deres nærmeste familie. I 2015 var det 289 narkotikarelaterte dødsfall – en liten kirkegård med mennesker som mistet sitt liv til rusen. Til sammenligning døde det 118 personer i trafikken det samme året.

Alkohol og tobakk påfører også samfunnet og enkeltmennesker enorme kostnader. Det er en tragedie at så mange nordmenn sliter med alkoholavhengighet og det er alltid en tragedie når KOLS eller kreft rammer på grunn røyking. Venstre mener at hovedlinjene i dagens restriktive alkohol- og tobakkspolitikk er vellykket. Alkoholforbruket til nordmenn er langt lavere enn for noen tiår siden og antall røykere reduseres jevnt. Vi arbeider mot et røykfritt samfunn i Norge innen 2030, og vi stiller oss fullt og helt bak både nasjonale og internasjonale mål for å redusere omfanget av skadelige rusmidler enten de er lovlige eller ulovlige. Derfor vil vi videreføre mye av dagens politikk, samtidig som det etableres flere behandlingsplasser og et godt ettervern for mennesker som sliter med rusavhengighet. Det betyr at det skal og må være et godt tilbud i kommunene etter et institusjonsopphold. Svikter ettervernet, så er dessverre veien kort tilbake til rusavhengigheten.

Behandling fremfor straff

Tiden er overmoden for bedre behandling og bedre forebygging av rusproblemer. Veien frem til dagens humane rusomsorg har vært lang. Ethvert forslag som har hjulpet rusmisbrukere har først blitt slått ned av motstandere på grunn av misforstått moralisering. Tidligere var det utenkelig å behandle rusmisbrukere med lettere rusmidler for å redusere deres bruk av heroin og morfin – det var å «gi opp målet om et rusfritt liv». For Venstre var det annerledes – vi satte liv og helse foran dårlig funderte prinsipper. Som et resultat har det såkalte LAR-programmet drastisk redusert antallet mennesker som dør av overdoser. Det er viktig å fortsette å lete etter de gode løsningene på rusfeltet, og her skal Venstre være en viktig bidragsyter.

Noe av det første dagens regjering – med støtte fra Venstre – gjorde var å bevilge mer penger til mer forebygging og bedre ettervern i kommunene. Det har blitt vedtatt en opptrappingsplan for rusfeltet som skal gi 2,4 milliarder kroner i friske midler til rusbehandling og forebygging over fem år, noe som er et historisk løfte for feltet. I tillegg har Venstre sørget for ekstra bevilgninger på nesten 180 millioner til rus og psykiatri i budsjettforhandlingene med regjeringen som kommer i tillegg. Kun når arbeidet med forebygging, behandling og ettervern løftes samtidig, kan vi lykkes.

Forebyggingen handler om å nå ut til unge før rusbruken blir et problem – derfor har vi ansatt 648 flere helsesøstre i denne perioden, gitt mer penger til helsestasjonene, styrket tilskuddsordningen til oppfølging av barn med psykiske lidelser og rusproblemer, og etablert flere sentre for barn av rusavhengige eller psykisk syke foreldre. Bedre behandling inkluderer en hel rekke tiltak – for eksempel bedre rusbehandling i kommunene, flere mottakssentre og flere oppsøkende team som når ut til rusavhengige. Et godt botilbud og arbeidstilbud for tidligere pasienter er viktig for å hindre tilbakefall – derfor har vi satt av mer penger til boliger og tiltaksplasser for tidligere pasienter.

Overdoser

Dårlig oppfølging etter behandlingen er hovedgrunnen til at tidligere rusmisbrukere starter å ruse seg igjen – og tilbakefall etter behandling øker dessverre sjansen for overdoser. Antallet personer som dør av overdoser i Norge er veldig høyt – i Europa er det kun Estland som har flere dødsfall i forhold til folketallet. Hovedgrunnen til de mange dødsfallene er at stoffene blir inntatt med sprøyte istedenfor å røyke dem. Dette var en av grunnene til at Venstre ønsket å åpne for røyking av rusmidler på de såkalte «sprøyterommene», men dette ble nedstemt i Stortinget. Etter press fra Venstre har det blitt innført en plan for å redusere dødelige overdoser i Norge – denne inkluderer heldigvis en kampanje for å øke bruken av røyking fremfor bruk av sprøyter. I tillegg blir det nå distribuert en type nesespray til en rekke kommuner – ved en dødelig overdose kan helsepersonell eller venner av den rammede bruke sprayen for å redde livet til den rammede. Vi mener det er nødvendig revidere overdosestrategien, for å finne flere tiltak som fungerer.

Hva må gjøres

Fremover må satsningen på rusomsorg fortsette. Venstre mener at ruspasienter bør få tilgang til poliklinikk eller behandling innen 24 timer etter at en henvisning er gitt av helsepersonell. Dette er viktig for å unngå at helsetilstanden til pasienten forverrer seg mens de står på venteliste.

LAR-programmet hjelper mange pasienter, men noen får ikke hjelp fordi dagens medikamenter ikke passer for dem. Derfor vil Venstre åpne opp for at helsepersonell kan bruke flere medikamenter enn de tre som brukes i dag.

Vi vet at barn av rusmisbrukere har en høyere sjanse for å selv bli rusmisbrukere. Derfor er det viktig med god oppfølging av disse barna – blant annet ved å opprette flere lavterskeltilbud for denne gruppen.

Venstre har fått gjennomslag for å utvide ordningen med narkotikaprogram med domstolkontroll. Dette gjør at rusmisbrukere som har begått kriminalitet, noen ganger i beruset tilstand, blir dømt til behandling istedenfor fengselsstraff. Dette er viktig for å få ned antallet syke rusbrukere i fengslene – de må bli tatt på alvor av helsepersonell isteden.

For de tyngste brukerne som ikke ønsker eller kan benytte seg av LAR-programmet bør det også åpnes for at de kan motta behandling med heroin – såkalt heroinassistert behandling. I andre land har det vist seg at pasienter i et slikt program får et mer stabilt liv og kriminaliteten knyttet til rusbruk synker. Det er også noen indikasjoner på at rekrutteringen til heroinmiljøet synker, blant annet fordi det illegale heroinmarkedet krymper. Disse funnene er så positive at en oppstart av et lignende program i Norge bør vurderes.

Venstre var først ute av partiene med en omlegging til en mer human rusomsorg – og vi er fortsatt i front på dette feltet. Vi ble også kåret til det beste partiet på psykisk helse av Psykologforeningen – dette setter vi pris på fordi vi vet at psykisk helse ofte henger sammen med rusproblemer.